

АНОТАЦИИ КЪМ НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ
НА ДОЦ. Д-Р ЦВЕТАНКА КОСТАДИНОВА КОЛОВСКА
за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“
по област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...
(Методика на обучението по музика)

МОНОГРАФИЯ

Коловска, Цв. Нови методи на музикално обучение и възпитание и интегрирането им в подготовката на бъдещи учители по музика, Пловдив: M&BM Ltd., 2022 г. ISBN 978-619-7682-06-9, стр. 163

Книгата е посветена на спецификата на методите на музикално обучение и възпитание в контекста на актуални тенденции в музикалното образование в България и света. **Предмет на анализ и интерпретация** е спецификата на професионално-педагогическата подготовка и квалификация на бъдещите учители по музика. **Целта** е да се изведе обективната необходимост от интегриране на нови методи на музикално обучение и възпитание в подготовката на музиканти-педагози, като се:

- очертае актуалното състояние на висшето педагогическо образование в сферата на изкуството и на професионално-педагогическата подготовка;
- открият проблемите и предизвикателствата;
- предложат перспективи за изграждане на компетентностен модел в подготовката и квалификацията на учителя по музика.

Актуалността на съдържанието се представя в няколко проблемни полета:

- основни моменти в европейското и българското образователно пространство с фокус – Европейската квалификационна рамка и

Националната квалификационна рамка като практически израз на компетентностния подход в образованието;

- трансформацията на музикално-педагогическата парадигма и перспективи за позитивна промяна;
- аналитичен подход към компетентностите – лични, социални и професионални, които бъдещите учители по музика следва да овладеят за успешна професионална реализация;
- необходимостта от изработване на компетентностен модел на подготовка на бъдещите учители по музика като условие за успешна професионална реализация и кариерно развитие в системата на формалното и неформалното образование, нарастващата мобилност на хората и международна конкуренция.

В теоретичен и приложен план са потърсени идеи за креативност във формите и организацията на учебния процес по музика. Същевременно се отчита факта, че промените в педагогическото взаимодействие касаят и компонентите на музикално-възпитателния процес. В тази насока е развита водещата идея за необходимостта от познаване и умело приложение на нови, адекватни на образователните потребности, методи. На теоретично и приложно ниво те се овладяват в процеса на обучение. Интегрирането им в подготовката на бъдещите учители по музика е ценно и значимо както за обучаваните, така и за самите учители, и е предпоставка за постигане на ефективност и качество на образователния процес по музика.

Учителят по музика в своята професия е творец. Това, което го отличава, е материалът, с който работи и преподава – музиката като изкуство, артистичното изразяване, стилът и езикът на общуване с обучаваните, ценностите, интегрираните в педагогическия процес технологии.

През последните няколко години квалификацията „учител по музика“ придобива ново значение, което е резултат от промени в образованието в България и Европа. Нов момент в подготовката на бъдещите учители по музика е компетентностният модел на обучение, който има интегрален характер – включва както знания, умения и отношения от области на музикалното изкуство, педагогиката, психологията, приобщаващото образование, информационните и комуникационните технологии, отразени в процеса на обучение, така и инструментариум – методи, средства, подходи, от различните учебни дисциплини.

С цел да се отговори на новите изисквания за придобиване на квалификация „учител по музика“, в същото време да се повиши ефективността в подготовката на бъдещите учители, е необходимо интегрирането на нови

методи на музикално обучение и възпитание. Чрез тях учителят по музика ще бъде подготвен да организира подходяща образователна среда, в която в процеса на музикалните дейности да реализира основните цел и задачи на музикалното възпитание, да развива музикалните способности на децата и учениците. Особено важен момент е виждането за цялостност на процеса на формиране на отношение към музикалното изкуство, обхващащ задължителната форма - обучението по музика в училище, както и всички форми на занимания по интереси в извънучилищни и извънкласни дейности по музика.

Отправна точка в образованието е разбирането за ролята и значимостта на методите на обучение. Всеки метод се приема за активен, доколкото целта му е да осигури интеракция между обучавани и учител. Наблюдаващите се променени в актуалното състояние на висшето педагогическо образование в сферата на изкуствата, нарастващите очаквания към учителите по музика, промените в представите за качество в професионалната подготовка и квалификация, обуславят необходимостта от внимание към приложния характер на методите на обучение.

Разгледани са предимствата от приложението на компетентностен модел на обучение на бъдещите учители по музика от гледна точка на фактори като дигитализация, иновация и интеркултурност в образованието, определяни през последното десетилетие като водещи направления. В тази насока в обучението по музика днес са приложими както много от традиционните методи с актуално „звучене“, така и актуалните STEAM практики, игровизация (геймификация), проектно-базирано обучение, използване на ИКТ като средство, обърната класна стая и др.

За целите на изследването в методологически план са използвани компетентностен, дейностен, систематичен и интегративни подходи.

Компетентността на учителя по музика е резултат от обучението, опита и практиката. Очакванията компетентностният подход да бъде иманентна част от неговата ежедневна практиката, обуславя интегрирането му в актуално учебно съдържание, изучавано във висшето училище, и прилагането на нови методи на музикално обучение и възпитание в подготовката на бъдещите учители по музика.

НАУЧНИ СТАТИИ

Коловска, Цв. Влияние на дистанционното обучение върху академичната мотивация при студенти от педагогически и непедагогически специалности в областта на „Изкуствата“. Proceedings of

CBU in Social Sciences, Vol.1, 05.2021 Международна конференция за иновации в науката и образованието, 17 март 2021 г., Прага, Чехия E-ISBN 978-80-908061-3-9, pp. 22-26

Тази статия разглежда проблема за влиянието на дистанционното обучение върху мотивацията за учене у студентите, изучаващи изкуства. Изучаването на изкуства като музика, танци и изящни изкуства чрез дистанционно обучение се оказва истинско предизвикателство за учениците и учителите. Целта на настоящото изследване е да установи как дистанционното обучение влияе върху мотивацията за учене на студентите, изучаващи изкуство в университета.

Метод: въпросник за измерване на академичната мотивация и модифицирана скала за измерване на ангажираността на учениците в онлайн обучението и анкета.

Извадка: 109 студенти от първа до четвърта година в университета, изучаващи специалности, свързани с музика, изобразително изкуство и танци.

Резултати: Резултатите показаха, че дистанционното обучение не се оказва основна пречка при усвояването на учебния материал, но учениците, които са вътрешно мотивирани да учат, предпочитат традиционното обучение. Основните трудности при дистанционното обучение се оказаха технически - използването на твърде много и различни платформи за обучение, липса на добра интернет връзка, организационни трудности в управлението на времето, лесно разсейване и психологически фактори като - огромно количество писмена информация, високите изисквания на учителите и липсата на социален обмен. Анализът на корелацията установи, че учениците, които предпочитат традиционното образование, имат висока вътрешна мотивация да изучават дисциплини, свързани с изкуството. ANOVA не установи статистически значими разлики във факторите, курса и специалността.

Коловска, Цв. Специфика на компетентностния подход в професионалната подготовката и квалификация на музиканти – педагози „ИЗКУСТВО И ОБЩЕСТВО“: Изкуствоведски четения 2022, 18-20 април, 2022 г. Институт за изследване на изкуствата, Българска академия на науките, Web of Science (WoS) (под печат)

В началото на новото десетилетие на XXI век образователните трансформации у нас са резултат от динамиката на редица процеси на национално, европейско и международно ниво. Качеството на образованието е сред приоритетите, а подготовката на бъдещи учители, в частност по музика,

тяхното обучение и квалификация е свързано с компетентностен модел на подготовка. Овладяването на необходимите знания, умения и отношения на музикантите педагози е регламентирано в Национална квалификационна рамка и е пряко обвързано с професионалната подготовка и квалификация на бъдещите учители по музика.

Коловска, Цв. Възможности за приложение на информационните и комуникационните технологии в обучението по музика. XXII Международна научна конференция на Съюза на учените в Стара Загора, юни, 2012г., сб./ Ред. д-р Тодор Шунанов Стара Загора: Изд. Съюз на учените, 2012. ISSN 1314-4111, стр. 97-101.

Второто десетилетие на XXI век сме свидетели на глобална информатизация на обществото. Текст, звуци, аудиовизуални съобщения и други се съчетават в специфична информационна среда, която обгражда човека. Животът се организира и протича в глобално пространство, което предопределя проблеми като образование, граждански права, етика и философия, духовност да се превърнат в проблеми на всички нас, на човечеството.

Днес обществото, уважаващо себе си, отрежда първостепенно място на знанието като най-важен източник на развитието му. На преден план е развитието на интелекта и творческите способности на личността. Достъпът до най-разнообразна информация във всички сфери не е проблем. Главното предизвикателство тя да бъде използвана продуктивно и съзидателно, да стимулира творчески идеи и иновативни решения.

При цялата сложност и противоречивост на нашия век идеалите на образованието се променят. То би било актуално и би се развивало, само когато животът навлезе активно със своите проблеми в образователната система. Това поставя пред музикалното възпитание и обучение нови задачи и предизвикателства, ориентирани към динамичните промени в модернизацията се свят.

Осъвременяването на музикалното възпитание и обучение е не само необходимост, но и факт в българското общообразователно училище. Тази тенденция е особено изявена сега, когато немалка част от постиженията на XXI век се прилагат в съвременното училище. Все повече се налага необходимостта от съчетаване на традиционните методи на музикално обучение с търсене на нови възможности за повишаване на интереса на обучаваните към музикалното изкуство и като цяло към изкуството. Особен интерес в обучението по музика

представяват специално разработените дидактични средства – постери, видеоклипове, презентации, специално оформени текстове, разнообразни компютърни енциклопедии, електронни учебници и други електронни носители на информация. Всички те в значителна степен разширяват информационната основа на музикалното обучение, насърчават мисленето, творческите идеи и въображението, свързват натрупаните знания с практическото им приложение.

Ролята на учителя по музика е да моделира, направлява, вдъхновява, с готовност и разбиране за приложение на информационните и комуникационните технологии в обучението по музика.

Коловска, Цв. Музикалното възпитание – с разбиране и готовност за модернизирание. Млад научен форум за музика и танц: Седма научна конференция с международно участие, 9-10 юни, 2012 г. София: НБУ, Департамент Музика, София: изд. на НБУ, 2012. ISSN 1313-342X

С големия напредък на науката и технологиите все по-често се поставя въпросът „От каква култура и образование се нуждаят съвременните млади хора?“ Ситуацията в областта на музикалното възпитание и обучение днес видимо е променена и продължава да се променя. Засиленият интерес към методически иновации в областта на музикалното възпитание значително променя характера на музикалната проблематика, което налага да се търсят нови, модерни методични решения, отговарящи на съвременните изисквания.

Коловска, Цв. Масово ли е масовото музикално възпитание днес. Годишник на АМТИИ 2012, издава АМТИИ - Пловдив, 2012. ISSN 1313-6526, стр. 13-16.

Статията разглежда идеята за масовото музикално възпитание в контекста на съвременността. Разнообразните фактори, които влияят върху масовостта като характерен белег, се анализират от гледна точка на специфичните им функции. Въпросът за корелацията масова култура – масово музикално възпитание се анализира в неговата сложност, като вниманието се спира на дискусиите относно склонността да се противопоставят „масова“ на „художествена“ култура, като под „художествена“ култура най-често се отнасят традиционните видове изкуство, а към продуктите на „масовата“ култура – всичко онова, което е свързано с възникването и използването на новите

технологии през последните сто години – радио, телевизия, кино, книгопечат, звукозаписна индустрия, фотография, локална и глобална популярна музика и т.н. Статията извежда извода, че към проблема за масовото музикално възпитание и неговото съдържание не може да се подходи опростено.

Коловска, Цв. Педагогическата практика на студенти-бъдещи учители по музика в условията на промени в училищното образование. „Знанието – традиции, иновации, перспективи“: НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ с международно участие, 2013 г. Бургас: БСУ, сб., том I/ Ред. проф. д-р Петко Чобанов и др., Габрово: ЕКС-ПРЕС, 2013. ISBN 978-954-9370-95-9, стр. 267-273.

За студентите, направили избор за професионална реализация като учители по музика, педагогическата практика е важен професионален опит и „лаборатория“, за нови стратегии, педагогически технологии и подходи. Доброто познаване на учебната документация, на реформените изменения в учебните програми е условие за ефективност в променените условия на училищното образование.

Коловска, Цв. Творчески и иновативни модели в подготовката по педагогическа практика по музика на студенти в магистърска степен. ИНТЕЛИГЕНТНА специализация на България = Smart specialization of Bulgaria: Единадесета международна научна конференция, 13-14 юни 2014 г., София. – Ботевград: МВБУ, сб. доклади/ Рец.: проф. д.ик.н. Марин Петров и др. – София: Изд. на ВМБУ, 2014, стр. 1527-1543.

Обучението по музика в училище съдейства за художественото образование и естетическото възпитание на младите хора. Днес то не е насочено към овладяване на професионални знания и компетентности, а към разчупване на творческия процес и търсене на алтернативи. Подготовката по педагогическа практика на бъдещите учители по музика е ориентирана към най-нови тенденции в музикалнопедагогическата теория и практика за осъществяване на музикалнообразователни и възпитателни задачи в съответствие с изискванията и потребностите на съвременния живот.

Коловска, Цв. Художественият репертоар в учебното съдържание по музика и професионалната подготовка на студентите от специалност

„Педагогика на обучението по музика“. „Хоризонти в развитието на човешките ресурси и знанието“: Научна конференция с международно участие, 2015 г, Бургас: БСУ, сб., том II/ Ред. колегия: проф. д-р Петко Чобанов и др. Габрово: ЕКС-ПРЕС, 2015. ISBN 978-619-7126-11-2, стр. 218-224.

Пред съвременния учител по музика стои нелеката задача да обучава и възпитава подрастващите в динамично време, което изисква от него стабилна теоретико-практическа музикална подготовка. Доброто познаване и работа с високохудожествените образци на музикалното изкуство, предложени в учебното съдържание по музика, е предпоставка за формиране на естетически вкус у младите хора, на потребители с отношение към музикалното изкуство.

Коловска, Цв. Пред старта на нова учебна програма по музика за първи клас. Годишник на АМТИИ 2015, сборник, Пловдив: УИ „П. Хилендарски“, 2015. ISSN 1313-6526, стр. 57-61.

Идеята през 2016/2017 г. да стартира нова учебна програма по музика за първи клас се коментира нееднозначно както в професионалните музикални среди, така и сред обществеността. Статията има за цел да представи в аналитичен план становище относно целесъобразността и приложимостта на предложените музикални образователни системи за първи клас на общообразователното училище.

Коловска, Цв. Енкултурация и музикално възпитание през погледа на съвременния учител по музика. „THE TEACHER OF THE FUTURE“: Девета международна конференция, организирана от Института за мениджмънт на знанието – Скопие, Р Македония, Durres, Albania 2016, сб. доклади/ For editor Robert Dimitrovski PhD, Global impact and Quality Factor 1.023 (2015) ISSN 1857-92, стр. 365-369.

Пред учителя по музика днес са въпроси, касаещи възпитанието и обучението на млади хора, които имат претенции за знаещи, можещи, разбиращи от почти всичко, което ги заобикаля. В света на модерните технологии не е трудно да слушаш музиката, която харесваш, да изпълняваш песните на своя музикален идол, да споделяш музиката си със свои приятели, да композираш. Всичко това обаче е свързано с глобалния въпрос за музикалното възпитание,

неговата цел днес и задачите, пред които е изправено. Новата политика в образованието и конкретно в музикалното образование поставя пред изпитание неговия статус в обществото. Аргументите за важната роля, която музикалното възпитание играе, за културата и духовния живот на хората не се нуждаят от потвърждение. Музикалното възпитание има за цел изработване на така необходимите художествени критерии и вкус. Възпитава имунитет към нискостойността музика. Всяко дете в клас е с различни музикални способности, заобиколено от различна семейна и интонационна среда. Музикалното възпитание спомага за формиране и развиване на социални умения, необходими на подрастващите в училищния и извънучилищния живот, за изграждане на определен тип поведение спрямо хората, за формиране на собствена жизнена позиция и не на последно място – за възприемане на културните традиции както на своя народ, така и в общочовешки план. В тази насока се изяснява и установява връзката с категорията енкултурация, като процесите се представят през погледа на младия учител по музика – учителят на бъдещето. Неговата роля е значима, както в процеса на музикално възпитание, така и за цялостното израстване на подрастващите.

Коловска, Цв. Конструктивни тенденции и иновации в обучението на студенти - музикални педагози в Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство – Пловдив. „Съвременното дистанционно обучение: тенденции, политики и добри практики”: Тринадесета международна научна конференция, организирана от ВМБУ, София, 2016 г, сб./ Рец.: проф. д-р Руслан Пенчев и др. София: Изд. на ВМБУ, 2016. ISBN 978-954-9432-64-0, стр. 143-150.

През последните години се наблюдава засилен интерес към обучение, използващо информационните и комуникационните технологии. Това доведе до конструктивни тенденции и иновации при организиране на различните форми на обучение на студентите от специалност „Педагогика на обучението по музика" в Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство-Пловдив.

Коловска, Цв. Концептуални акценти в новата програма за обучение на децата по музика в пети клас. Годишник на АМТГИИ 2016, сборник, Пловдив: УИ „П. Хилендарски“, 2016. ISSN 1313-6526, стр. 37-45.

Общообразователната подготовка в училище се придобива чрез изучаване на комплекс от учебни предмети, сред които е и учебният предмет „Музика”. Основната му мисия е пряко обвързана с възможността за придобиване на културна компетентност и умения за преживявания и изразяване чрез многообразния език на музиката. Вече е факт новата учебна програма по музика за пети клас, по която се обучават децата и всеки, който в дадена степен познава старата, прави сравнения и изводи за тяхната приложимост.

Коловска, Цв. Начални трудности при някои аспекти на певческата дейност в педагогическата практика на студентите от специалност „Педагогика на обучението по музика” „THE POWER OF KNOWLEDGE”: Четиринадесета международна конференция организирана от Института за мениджмънт на знанието – гр. Скопие, Р Македония, 2017 г Agia Triada, Thessaloniki, Greece, сб. доклади/ For editor Robert Dimitrovski PhD, Global impact and Quality Factor 1.322 (2016) ISSN 2545 – 4439, стр. 1229-1235.

Музикалното възпитание в българското училище е насочено към съвременния ученик – към разширяване на неговия социален опит и култура, към формиране и развитие на емоционално-оценъчно отношение към различните стилове и жанрове в музиката и изкуството, към опознаване, уважение и свързване с дълголетните български народни традиции, към откриване и развиване на творческите заложби и способности на всяко дете и стимулиране на тяхната изява. Специфична характеристика на учебния процес по музика в общото българско училище е присъствието на три основни музикални дейности – изпълнение на музика, възприемане на музика, творчество. Те определят облика на музикално-възпитателния процес. Чрез тях се реализират основните цели и задачи на обучението по музика, специфични за всеки клас и етап на обучение. Изпълнението на музика е най-достъпната музикална дейност, която активно ангажира обучаваните чрез различни дейности и действия като певческа дейност, свирене с детски музикални инструменти, изпълнение на движения и танци.

Поради ефекта от изпълнение на песни в клас, певческата дейност има приоритетно присъствие, особено в начален етап на обучение в училище. За нейното успешно провеждане ръководна роля има музикалният педагог. Пред него е отговорната задачата добре да обмисли и планира дейността, съобразно предвиденото учебно съдържание, да подготви подходящ музикален материал, с който да онагледява новите знания за музиката, да обмисли и подготви адекватно

използване на информационните технологии. Винаги изпълнението на песента е по-вълнуващо и въздействащо, когато е съпроводено с акомпанимент на музикален инструмент, изпълняван от учителя. Ето защо художественото изпълнение на песента изисква и сериозна подготовка на клавирен съпровод от страна на преподавателя.

Като се отчита многостранното значение на певческата дейност за обучаваните, част от музикално-професионалните умения на студентите от специалност „Педагогика на обучението по музика” са насочени към запознаване и овладяване на нейните особености.

Педагогическата практика дава възможност за практическо приложение на натрупаните от студентите знания, умения и опит. Тя е отражение на цялостен, планиран и организиран във времето процес, който осигурява стабилна теоретична, общомузикална и научно-методическа подготовка на бъдещите учители по музика. Педагогическата практика по музика в клас запознава студентите със актуално значимото и работещото в музикалнопедагогическата практика, като предоставя възможности за творческо преосмисляне и приложение на иновации и креативност. Началният процес в педагогическата практика е свързан с определени трудности за студентите. Успешното им преодоляване е от огромно значение за тяхната бъдеща професионална реализация като музикални педагози.

Коловска, Цв. Академичен конкурс „Млад учител по музика” – един реализиран проект. „Наука, образование и иновации в областта на изкуството“: = Science, Education and Innovations in the Arts: Международна научна конференция, 12-13 окт. 2017 г. АМТИИ - Пловдив, сборник доклади/ Ред. проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак и др. Пловдив, ISBN 978-954-2963-23-3, стр. 93-100.

Академичният конкурс „Млад учител по музика” се провежда по идея на екип преподаватели от катедра „Музикална педагогика и дирижиране” в Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство гр. Пловдив. Реализираните няколко издания са основание за неговата значимост и перспективност. Форумът дава възможност за изява на млади преподаватели по музика и популяризира иновации в музикалнопедагогическата теория и практика.

Коловска, Цв. Планиране на урок по музика като аспект на професионалната компетентност на учителя по музика. Годишник на АМТТИИ 2018, сборник, Пловдив: УИ „П. Хилендарски“, 2018. ISSN 1313-6526, стр. 87-95.

Планирането на урока по музика е важен момент от цялостния път на реализация на музикално-възпитателен процес в училище. Професионалната компетентност на учителя по музика за планиране и реализация на съвременен урок по музика включва специални знания и умения, които следва да се актуализират и разширяват предвид умелото съчетаване на спецификата на предмета Музика и тенденциите за осъвременяване на училищното музикално образование. Обучението на студенти в специалност „Педагогика на обучението по музика“ в АМТТИИ включва както теоретическа, така и практическа подготовка в тази насока с разбиране на най-новите тенденции за качеството на преподаване като приоритет.

Коловска, Цв. Образователен и тематичен преглед на фолклора в обучението по музика в детската градина. „KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS“: XX Международна научна конференция организирана от Института за мениджмънт на знанието (IKM) гр. Скопие, Р Македония, 29-31.03.2019г., Врњанчка Баня, Р Сърбия, сб. доклади/ For editor Robert Dimitrovski PhD, KNOWLEDGE International Journal Scientific Papers Vol. 30.2. 2019. Global Impact & Quality Factor 1.822 (2017) ISSN 2545 – 4439 стр.459 – 464.

Ходът на промените в българската образователната система е пряко отражение на измененията в различните структури и институции през последните години. Сред ключовите области на реформиране е системата за предучилищно и училищно образование, предприела значителни промени по отношение на структури, модели и практики.

Процесът на личностно изграждане започва от детска възраст, като основополагащо е възпитанието в детската градина, където децата опознават света и човека. За тяхното социализиране, формиране на социални и граждански компетентности важна роля има музикалното възпитание. В учебните програми по музика за предучилищно образование, разработени в съответствие с новите държавни образователни изисквания за учебно съдържание и одобрени от Министерството на образованието, тематично и образователно присъства българският музикален фолклор като фактор за музикалното, емоционалното,

интелектуалното и физическото развитие на децата. Безспорните положителни страни от контактуването на децата още от най-ранна възраст с негови образци – многообразието от песни и музика за изпълнение и възприемане, движения, народни танци и игри, е основание авторите на всички одобрени учебни помагала по образователно направление Музика за детската градина широко да го застъпват.

При работа с българския музикален фолклор в съвременния възпитателно-образователен процес по музика в детската градина музикалният педагог умело комбинира традиционни и интерактивни методи, интегрира знания, опит и умения с другите образователни направления. По този начин в значителна степен се стимулира единството на приятно и полезно. Децата усвояват по-лесно програмното съдържание по музика по един интересен и забавен начин. Работата с музикалния фолклор предоставя изключителни възможности за развиване на индивидуалните способности и интереси на всяко дете, едновременно с изграждане на умения за работа в екип.

Спецификата на музикално-педагогическата работа с фолклора в детската градина отразява личностно-професионалния профил на музикалния педагог, обхваща както методите и подходите, които педагогът използва в обучението по музика, овладените знания, умения и компетентности в професионален план, така също и личностното отношение на учителя към българския музикален фолклор като национална духовна ценност. Изграждането на тази ценност у децата от предучилищна възраст е сред най-важните. Професионалната подготовка на музикалния педагог му позволява да реализира в единство възпитание, образование и обучение. Моделира условия, в които детето обогатява своята личност, формира всякакъв вид култура – нравствена, морална, музикална, математическа, екологична, здравна, физическа. В този смисъл фигурата на музикалния педагог се явява и фактор, и условие в процеса на изграждане на детската личност, пазител и на националните ценности.

Съвременният учител по музика в детската градина изпълнява нови задачи в съвременната образователна среда, съобразява се с нови критерии за структуриране на педагогическия и учебния процес по музика, като запазва индивидуалността и стимулира креативността на децата. Образователното и тематичното присъствие на българския музикален фолклор е базата за реализиране на тези идеи.

Коловска, Цв. Извънкласните дейности по музика (заниманията по интереси) – Цел, задачи и нови перспективи. Пролетни научни четения

АМТИИ, 3-4 май 2019 г., сборник доклади/ Рец. проф. д-р М. Шушулова, издадено от АМТИИ. ISSN 1314-7005, стр. 177-184.

Настоящото изложение разглежда проблема за възраждащото се през последните няколко десетилетия значение на музиката като форма на извънкласна дейност. В аспекта на съвременните фактори за формиране на художествена музикална култура, интереси и естетически вкусове на подрастващите, обект на специален интерес са извънкласните дейности по музика (заниманията по интереси) като цел, задачи и перспективи в съответствие с новите норми от 2019г, произтичащи от промените в нормативната уредба на ЗПУО. Темата е актуална интерпретация на съвременната идея за педагогически организирана среда на обучаваните в свободното им от учебни занимания време.

Коловска, Цв. Извънкласните и извънучилищните дейности по музика (занимания по интереси) – фактор за развитие и активно музикално възпитание. „Наука, образование и иновации в областта на изкуствата”: II Международна научна конференция АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив, 24-26 окт. 2019 г. ISBN 978-954-2963-56-1, стр. 48-53

Извънкласните и извънучилищните дейности по музика имат своя традиция в българското образование. Съвременната педагогически организирана среда предлага занимания по интереси, сред които е и музиката с многообразие от форми. Заниманията на децата с музиката в свободното от учебни занимания време предоставя възможности за откриване, активно развитие и изява на творческия потенциал на всяко дете. Роля в този процес има личността на музикалния педагог и неговият компетентностен подход.

Коловска, Цв. Празник на детската песен в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – естетическа школа за музикални педагози. „Наука, образование и иновации в областта на изкуствата”: II Международна научна конференция АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив, 24-26 окт. 2019 г ISBN 978-954-2963-56-1, стр. 434-439

Основният акцент в настоящето изложение е изнасяне и обсъждане на проблема за педагогически организираната среда на учащите в свободното им от учебни занимания време от позицията на музикалния педагог, проблемите и

предизвикателствата, пред които е изправен, и ролята на проекта „Празник на детската песен“ в АМГИИ „Проф. Асен Диамандиев“, превърнал се в естетическа школа за музикалните педагози.

Коловска, Цв. Българският танцов фолклор в педагогическата практика на студентите по музика. KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS: XXIII Международна конференция, 27-29 март 2020 г., Врънячка Баня, Република Сърбия. сб. доклади/ For editor Robert Dimitrovski PhD, International Journal KNOWLEDGE, Vol. 38.6, EBSCO, Index Copernicus, Europub и Global Impact & Quality Factor (GIF) 1.822 (2017), OJS. ISSN 2545-4439, стр. 1493-1499.

Проблемът за националния облик на музикалнообразователната система в България е сред перманентно актуалните и дискутираните. Сред водещите фактори, които определят българския облик на системата за музикално възпитание и обучение в предучилищното и училищното образование, са учебното съдържание, структурата и съдържанието на учебния процес по музика, присъствието на българския музикален фолклор, представен на широка дейностна и ценностна основа. Разучаването и изпълнението на български народни танци не е приоритетна задача в обучението по музика, но българският танцов фолклор присъства активно в музикално-възпитателния процес през теми, заложи в учебното съдържание за всяка възрастова група в детската градина и всеки клас в общото училище. В учебния процес по музика знанията, уменията и отношението във връзка с българския танцов фолклор основно се формират и развиват чрез музикални дейности, утвърдени за българската музикално-педагогическа практика – изпълнение на музика, възприемане на музика, детски музикални импровизации. В този аспект при работа с танцовия фолклор в обучението по музика се търси неговия възпитателен, образователен, развиващ и социализиращ характер. Идеята е във формиране на чувствителност към българската народна музика и претворяването ѝ в движения, което обуславя богатството от български народни танци, с които децата се запознават.

Приоритетите в подготовката на музикално-педагогически специалисти интензивно се променят. Работата с българския танцов фолклор в педагогическата практика на студентите по музика е предизвикателство от гледна точка на уменията им да адаптират знания и компетентности за поднасянето му по актуален, достъпен и привлекателен начин, запазвайки неговия автентичен характер. Приложението на технологиите е важно, доколкото правят учебния процес по-ефективен и увлекателен.

Иновациите в образованието са неизменна част от педагогическата практика по музика във всичките ѝ аспекти, което би осигурило възможности за стимулиране на интереса, желанието и мотивацията за учене на подрастващите. При работа с българския музикален фолклор и в частност - с танцовия, студентът по музика се опира на работещите традиционни подходи, утвърдени в практиката, които присъстват и днес в педагогическата практика, като необходимостта от актуализиране е в синхрон с потребностите и търсенията на съвременните ученици.

Коловска, Цв. Детските народни инструменти през темата за българската народна музика – подходи, методи и модели в педагогическата практика на студентите по музика. Пролетни научни четения АМТИИ, май 2020 г., сборник доклади/ Рец. проф. д-р М. Шушулова, издава АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ - Пловдив ISSN 1314-7005, стр. 11-17.

Разглеждайки проблема за народностната основа на музикалното обучение на българските деца, сред водещите цели във всички актуализирани учебни програми от 2015 г. насам утвърдено присъства идеята обучението по музика да съдейства за формиране на умения за разбиране и оценяване красотата на българския фолклор в неговото многообразие. В обучението по музика приложението на детските народни инструменти има многостранен ефект – подпомага развитието на музикалните способности, обогатява музикалната култура на децата, стимулира креативност и умения за екипна дейност.

Коловска, Цв. За предизвикателствата пред компетентностния подход в обучението по музика и еволюционните процеси. „Еволюция срещу революция или за моделите на развитие“: VII Международна научна конференция 17-18.09.2020 г., организирана от Регионална библиотека „Л. Каравелов“ Русе, т.2, Google scholar, Научная электронная библиотека (eLIBRARY.RU), SSRN, CEEOL (Central and Eastern European Online Library) и НАЦИД ISBN 978-954-2963-69-1, стр. 379-387.

Цел на музикалното образование е да развива музикалната култура на учениците като част от тяхната духовна култура. Предопределящи за професията музикален педагог са изискванията и спецификата на практиката. Затрудненията и ограниченията в условията на извънредна обстановка водят до

еволуция на решенията и обогатяване на ресурсите за професионалната подготовка на студентите.

Коловска, Цв. Област на компетентност Музика и игра в начален етап на обучение. Проблематизация в педагогическата практика на студентите по музика. Годишник на АМТГИИ 2020, сборник, Пловдив: Мениджмънт Бизнес Машин ООД, 11.2020. ISSN 1313-6526, стр.17-22.

Съвременното музикално възпитание отразява новите идеи за функционирането на музикалното изкуство. То е фактор, който не само играе важна роля в процеса на художествено образование, на личностно и културно самоутвърждаване, но и средство за приобщаване на подрастващите към утвърдени в обществото ценности.

Коловска, Цв. Креативност и форми на взаимодействие между учебната и извънучебната дейност в педагогическата практика на студентите по музика. Музикален логос: електронно списание. – София: Издателство АБ ISSN 2534-8973 (online) <http://galerianadumite.bg/index.php/kreativnost-i-formi-na-vzaimodejstvie-mezhdu-uchebnata-i-izvn-uchebnata-dejnost-v-pedagogicheskata-praktika-na-studentite-po-muzika/7.03.2021>, стр.1-8.

Статията разглежда аспекти на взаимодействие между учебната и извънучебната дейност в педагогическата практика на студентите с внимание върху развитие на креативността на бъдещите музиканти-педагози. Дискусиите върху същността на понятието креативност са представени от гледна точка на специалисти в различните области на науката. Педагогическата практика на студентите по музика се разглежда като важен етап в професионалното им развитие, като в тази връзка обект на специално внимание са новите нормативни изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“. Изведени са същностните характеристики на интеграционните процеси по музика в средното образование с израз в новите учебни програми от 1 до 10 клас за обучение по музика (общообразователна подготовка). Аналитично е представена новата концепция за музикално възпитание и обучение в изнесена извънучилищна среда – актуална форма за осъществяване на образователните цели на предмета Музика.

В практически аспект се анализират конкретни задачи за постигане на добрия баланс и целесъобразност на различните форми на взаимодействие между учебна и извънучебна дейност, които се поставят в педагогическата практика на студентите по музика.

В обобщение статията извежда извода за значимостта и мястото на разнообразните форми на взаимодействие между учебна и извънучебна дейност по музика като условия за обогатяване на музикално-социалния опит на учениците, същевременно и разгръщане на творческата инвенция на студентите.

Коловска, Цв. Обучение на педагогически специалисти по Национална програма „Мотивирани учители“ в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“. Пролетни научни четения АМТИИ, 15.05.2021, сборник доклади/ Рец. проф. д-р М. Шушулова, издава АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив, 2021. ISSN 1314-7005, стр. 20-26.

Национална програма „Мотивирани учители“ стартира през 2020 година по инициатива на МОН в отговор на растящата нужда от учители, мотивирани и подготвени за работа в определени райони с уязвими общности, както и с потенциал и нагласа за професионално развитие. Дейностите по програмата разкриват положителните страни и предизвикателствата за специалистите, заявили желание да придобият допълнителна квалификация „Учител по музика“.

Коловска, Цв. Интерактивни образователни технологии при певческата дейност в професионалната подготовка на бъдещи музиканти – педагози. THE POWER OF KNOWLEDGE: 33 Международна научна конференция, 08-11.09.2021, Кавала, Гърция, KNOWLEDGE International Journal, Vol. 48,2. EBSCO, Euro Pub, World Cat, Crossref, CEEOL, Scilit и Global Impact & Quality Factor (GIF), OJS: www.ikm.mk/ojs ISSN 2543-4439, стр. 341-347.

Тенденциите в образователните политика на XXI век извеждат качеството сред водещите приоритети. „Въвеждането и прилагането на новата парадигма се налагат именно поради обстоятелството, че днес не учителят, а обучаемите вече се намират в центъра на възпитание, педагогическо взаимодействие и обучение“. Утвърждава се интерактивна система на обучение. Нейното осъществяване се свързва с промяна на образователни технологии, образователна среда и методи на преподаване.

С новия закон за предучилищното и училищното образование в България (2016) се определят актуалните изисквания към преподавателите в сферата на общото образование. На дневен ред са въпросите, свързани с професионалната активност. Университетското образование има основополагащо значение за професионалното развитие на бъдещите учители по музика. Професионално-педагогическата подготовка „...е отражение на цялостен, планиран и организиран във времето процес, който осигурява стабилна теоретична, общомузикална и научно-методическа подготовка на бъдещите учители по музика“. В тази връзка на теоретично и практическо ниво важно място заема приложението на интерактивни образователни технологии. Настоящата статия разглежда тяхната специфика при провеждане на певческа дейност в практиката на студентите по музика.

Актуалността на проблематиката до голяма степен е свързана с възможностите за творческа изява и удовлетворяване на различни потребности и интереси както на учениците, така и на студенти и докторанти по музика в процеса на тяхното обучение.

Извънучилищната дейност по музика се отличава с висок професионализъм на ръководните кадри, които подпомагат развитието на всяко дете и му осигуряват условия и среда за лична изява. Компетентностният модел на професионална подготовка, наред с другите характеристики, включва интерактивна образователна среда. Тя осигурява възможности за:

- изграждане на нов тип организация на междуличностните взаимоотношения между участниците в учебния процес;
- оформяне на нова визия на учебното пространство;
- създаване на подходящи условия за активно включване на всички обучавани в процеса на обучение.

Статията популяризира практически опит за използване на интерактивни образователни технологии в процеса на певческата дейност. Участието на студенти-музиканти в проект „Празник на детската песен“ в Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив разкрива богати възможности в тази насока.

Коловска, Цв. Електронно обучение на студенти музикални педагози по дисциплини от методическия цикъл в условията на промените в глобалния свят. „Промените в глобалния свят и новите решения“: VIII Международна научна конференция 30.09-01.10.2021г., организирана от Регионална библиотека „Л. Каравелов“ Русе, т. 2, Google scholar, Научная

електронна библиотека (eLIBRARY.RU), SSRN, CEEOL (Central and Eastern European Online Library) и НАЦИД ISBN 978-619-7404-29-6, стр. 253-260.

Статията представя актуални проблеми в подготовката на бъдещите педагози музиканти в условията на електронно обучение. Анализирани са положителни и отрицателни страни от електронното обучение по дисциплини от методическия цикъл с идея да се изведат методи и подходи за активизиране на обучаваните в учебния процес.

Коловска, Цв. Педагогика на обучението по музика и изобразително изкуство – нова специалност във висшето педагогическо образование по изкуства. III Международна научна конференция „Наука, образование и иновации в областта на изкуствата” АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив, 28-30 окт. 2021 г том 1 ISSN 2738-8956, стр. 69-77.

За АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ Пловдив вече е факт нова специалност – „Педагогика на обучението по музика и изобразително изкуство“. Педагогическото образование в сферата на двете изкуства – музика и изобразително изкуство, е възможност за развитие на богата художествена и педагогическа култура за професионална реализация в съвременните условия на пазара на труда.

Коловска, Цв. Проект на университет ОВИЕДО за ранно музикално образование на децата с опера. Годишник на АМТИИ 2021, сборник, Пловдив: Мениджмънт Бизнес Машин ООД, 2022, ISSN 1313-6526, стр. 84-90.

Университетът в Овиедо, Испания, в сътрудничество с няколко европейски университети, включително АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ Пловдив, работи по проект за ранно музикално образование на най-малките деца с опера. Оперната адаптация за деца представя музиката в игрова перспектива, като допринася за многостранното музикално развитие на децата и приобщаването им към културните ценности на обединена Европа.

Дата: 10.06.2022

Изготвил: доц. д-р Цветанка Коловска